

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 07 грудня 2021 року № 32-5

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Фінансовий аудит Українського державного фонду підтримки фермерських господарств засвідчив, що касові видатки за бюджетними програмами, що підлягали аудиту, у 2020 році становили 143 201,8 тис. грн, у тому числі: за загальним фондом – 73 296,9 тис. грн (99,9 відс. плану); за спеціальним – 69 904,9 тис. грн (91 відс. плану); у I півріччі 2021 року – за загальним фондом 5 827,3 тис. грн (36,7 відс. плану).

Аналіз структури касових видатків у 2020 році засвідчив, що 46,6 відс. (66 745,2 тис. грн) становлять видатки на надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам; 42,2 відс. (60 435,9 тис. грн) – на фінансову підтримку сільгоспвиробників (бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар)); 9,0 відс. (12 861,0 тис. грн) – на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу (утримання Укрдержфонду); 2,2 відс. (3 159,7 тис. грн) – на підтримку регіональної політики України. У I півріччі 2021 року кошти за загальним фондом у сумі 5 827,3 тис. грн використано на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу.

2. Аудиту підлягала консолідована фінансова звітність Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, яка містить баланс станом на 31 грудня 2020 року та звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал за рік, що закінчився зазначеною

датою, а також примітки до річної фінансової звітності, включаючи короткий виклад суттєвої облікової політики, а також зведена бюджетна звітність.

Оскільки питання, описані в розділах 2.1 та 2.2, є значущими, консолідована фінансова та зведена бюджетна звітність не відображають достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Українського державного фонду підтримки фермерських господарств на 31 грудня 2020 року та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до *Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2017 № 307, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.03.2017 за № 384/30252 (далі – Порядок № 307) і Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затвердженого наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44 (у редакції наказу Мінфіну від 07.02.2017 № 44), зареєстрованим у Мін'юсті 09.02.2012 за № 196/20509 (далі – Порядок № 44).*

2.1. Через невідповідність існуючої облікової політики чинному законодавству України, недієвий внутрішній контроль консолідована фінансова звітність за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме:

не ведеться облік гарантій та забезпечення (вартість заставного майна визначена договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам), що свідчить про недотримання вимог пункту 7.2 розділу XI Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затвердженого наказом Мінфіну від 28.12.2009 № 1541, зареєстрованим у Мін'юсті 28.01.2010 за № 103/17398 (далі – НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності») та, як наслідок, у Примітках до річної фінансової звітності не розкрита ця суттєва інформація у сумі 670 757,9 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 771 320,8 тис. грн (станом на 31.12.2020);

при веденні обліку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій консолідована фінансова звітність за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме: в доходах від обмінних операцій відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн, що свідчить про недотримання вимог Порядку № 307 (пункти 2 та 3 розділу II). Цю суму також не розкрито у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік, що є порушенням Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затвердженого наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1629, зареєстрованим в Мін'юсті 20.01.2011 за № 89/18827 (пункт 2 розділу IV), та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затвердженого наказом Мінфіну від 18.05.2012 № 568, зареєстрованим в Мін'юсті 06.06.2012 за № 903/21215 (пункт 1 розділу V);

у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік у порушення НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу IX) не розкрито інформацію про виплату у 2020 році бюджетної субсидії у сумі 38 635,2 тис. грн фермерським господарствам, включену до зведених реєстрів у 2019 році;

у Балансі не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на суму 37 951,4 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 35 456,6 тис. грн (станом на 31.12.2020), на цю ж суму завищено: довгострокові і поточні зобов'язання за кредитами; поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками; інші поточні зобов'язання та списану заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку, що свідчить про недотримання вимог Порядку № 307 (пункт 1 розділу II);

у Балансі на початок звітного періоду занижено довгострокову дебіторську заборгованість на суму 4 866,0 тис. грн, на цю ж суму завищено поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами, іншу поточну дебіторську заборгованість, списану дебіторську заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку, що свідчить про недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 5 розділу III), Порядку № 307, Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрованим в Мін'юсті 16.01.2016 за № 86/28216 (далі – Порядок застосування Плану рахунків).

2.2. Дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1 за КПКВК 1201200) на 31.12.2020, а саме: завищено суми простроченої заборгованості на 3 786,6 тис. грн і 2 816,9 тис. грн загального та спеціального фонду відповідно, що свідчить про недотримання Порядку № 44 (пункт 4 розділу III).

3. В ході аудиту було встановлено суттєві помилки, які не мали впливу на консолідовану фінансову звітність, а саме:

3.1. З недотриманням вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI), Порядку застосування Плану рахунків у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) у розділі VII «Дебіторська заборгованість» дирекцією Укрдержфонду допущено відображення недостовірних даних з простроченої дебіторської заборгованості на суму 6 603,5 тис. гривень. У той же час, 6-ма регіональними відділеннями не внесено в Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) інформацію про прострочену дебіторську заборгованість на суму 6 000,4 тис. гривень. У результаті консолідації Приміток до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) завищено дані з простроченої дебіторської заборгованості на суму 603,1 тис. грн станом на 01.01.2021.

3.2. Операції зі взяття бюджетних фінансових зобов'язань у сумі 58 192,6 тис. грн в обліку Укрдержфонду в 2020 році на субрахунку 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» не відображались. Окремий

меморіальний ордер № 6 «Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторами на субрахунку 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» Укрдержфондом з недотриманням пункту 1 глави 6 розділу II Порядку складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору, затвердженого наказом Мінфіну від 08.09.2017 № 755, зареєстрованим в Мін'юсті 20.11.2017 за № 1416/31284 (далі – Порядок № 755), Укрдержфондом в 2020 році не вівся.

4. Аудитом встановлені порушення нижче рівня визначеної суттєвості, зокрема:

4.1. Облік розрахунків з оплати праці Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог Закону України від 16.07.1999 № 996 – XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996), Порядку № 755, Порядку № 307 та Порядку № 44, унаслідок чого допущено: викривлення консолідованої фінансової звітності за 2020 рік як активу балансу, так і пасиву на 47 тис. грн та бюджетної звітності станом на 01.07.2021 на 49,9 тис. грн (дебіторська заборгованість) і 62,7 тис. грн (кредиторська заборгованість); невідповідність реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у 2020 році на 197,9 тис. грн та 238,6 тис. грн і у I півріччі 2021 року на 15,5 тис. гривень. Крім того, допущено зайві виплати працівникам Укрдержфонду у сумі 6,9 тис. грн (2020 рік – 1,6 тис. грн, I півріччя 2021 року – 5,3 тис. грн) і недоплати – 1,2 тис. грн (2020 рік – 1,0 тис. грн, I півріччя 2021 року – 0,2 тис. гривень).

4.1.1. З недотриманням вимог пункту 1 розділу II Порядку № 307, відповідно до якого дебіторська заборгованість із виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності відображається в Балансі (форма № 1) в рядку 1140 «за розрахунками із соціального страхування», кредиторська заборгованість – у рядках 1540 «за платежами до бюджету» та 1560 «за розрахунками з оплати праці», дирекцією Укрдержфонду у фінансовій звітності, а саме у Балансі (форма № 1) ця заборгованість відображена у рядках 1150 «інша поточна дебіторська заборгованість» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 49,9 тис. грн) та 1575 «інші поточні зобов'язання» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 40,1 тис. грн), що призвело до викривлення фінансової звітності на зазначені суми.

4.1.2. З недотриманням вимог пункту 2 розділу I Порядку № 44 Укрдержфондом у Довідці про дебіторську та кредиторську заборгованість за операціями, які не відображаються у формах № 7д та № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами», станом на 01.07.2021 відображено заборгованість дирекції Укрдержфонду з виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, вагітності і пологах, в обсягах відповідно 49,9 тис. грн та 40,1 тис. грн, як заборгованість з допомоги і компенсації громадянам, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; кредиторську заборгованість з оплати праці Житомирського відділення Укрдержфонду у сумі 22,6 тис. грн, яка не взята на облік органами Казначейства, відображено в рядку

«інша заборгованість», що призвело до викривлення бюджетної звітності на зазначені суми.

4.1.3. З недотриманням частини третьої статті 9 Закону № 996 та глави 5 розділу II Порядку № 755 при аналізі реєстрів аналітичного та синтетичного обліку операцій з оплати праці виявлено низку розбіжностей, а саме: розрахунково-платіжних відомостей з меморіальними ордерами № 5 за Кт 6511 на суму 197,9 тис. грн (2020 рік), меморіального ордера № 5 з книгою «Журнал-головна» за Кт 6511 – 214,0 тис. грн та Кт 6313 – 24,7 тис. грн (2020 рік) і за Кт 6313 – 15,5 тис. грн (I півріччя 2021 року).

4.2. Облік нефінансових активів у 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог Закону № 996 та відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі, а складання консолідованої фінансової звітності та розкриття інформації в частині обліку нефінансових активів – з недотриманням вимог Порядку № 307. Як наслідок, консолідована фінансова звітність за 2020 рік та Примітки до фінансової звітності (форма 5-дс) містять викривлення та недостовірні дані. Так, занижено валюту балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. грн; завищено вартість нематеріальних активів станом на 01.01.2020 та 01.01.2021 – 60,0 тис. грн та станом на 01.07.2021 – 304,0 тис. гривень. Крім того, завищено вартість нематеріальних активів з одночасним заниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій на 26,8 тис. грн (станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на 01.07.2021) і допущено використання бюджетних коштів з порушенням норм чинного законодавства у сумі 45,0 тис. гривень.

4.2.1. Укрдержфондом укладено договір від 11.09.2020 № 1-п, в якому неправильно сформульовано його предмет – Продавець передає Укрдержфонду офісну програму Office 2016 саме у власність, а не у використання, що не відповідає Умовам ліцензії на програмний продукт Майкрософт та містить ризики визнання договору недійсним. Як наслідок, Укрдержфондом проведено видатки для закупівлі офісних програм Office 2016 Home and Business у кількості 6 штук загальною вартістю 45,0 тис. грн за КЕКВ 3110, а не КЕКВ 2240 як передбачено підпунктом 2.2.4, пункту 2.2, глави 2 та підпунктом 3.1.1, пункту 3.1, глави 3 Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 12.03.2012 № 333, зареєстрованим у Мін'юсті 27.03.2012 за № 456/20769, що призвело до використання бюджетних коштів з порушенням норм чинного законодавства у сумі 45,0 тис. гривень.

4.2.2. У порушення вимог частини п'ятої статті 9 Закону № 996, відповідно до якої господарські операції повинні бути відображені в облікових реєстрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені, дирекцією Укрдержфонду придбаний у листопаді 2020 року ручний мікрофон Lewitt MTP550DMS з перемикачем (видаткова накладна від 05.11.2020 № РН-0004115) вартістю 3,3 тис. грн, оприбуткований у вересні 2021 року. Зазначене призвело до викривлення консолідованої фінансової звітності, а саме до заниження валюти балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. гривень.

4.2.3. У порушення пункту 11 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи» затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1018/18313 (далі – НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи»), відповідно до якого якщо актив не відповідає критеріям визнання нематеріального активу, то витрати, пов'язані з його придбанням (створенням), визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальними активами, та без урахування пункту 4 розділу II Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів для суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11 (із змінами та доповненнями), на балансі дирекції Укрдержфонду як інші нематеріальні активи обліковуються на субрахунку 1216 комп'ютерні програми: офісні програми Office 2016 Home and Business 2016, Microsoft Office Home and Business, Magix Vegas Pro, Sound Forge Pro, Операційна система Microsoft Windows 10, які придбані за типовими договорами від постачальників та не передбачають передання виключного права на програмне забезпечення. Безпідставне відображення у балансі вартості комп'ютерних програм як нематеріальних активів призвело до завищення валюти балансу у сумі 60,0 тис. грн станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на суму 304,0 тис. грн станом на 01.07.2021.

4.2.4. З недотриманням Порядку застосування Плану рахунків, відповідно до якого для обліку акцій передбачений субрахунок 2511 «Придбані акції», Укрдержфондом сертифікат акцій UA1011281003 з кількістю цінних паперів 53632 шт. номінальною вартістю 0,50 грн, тобто на загальну суму 26,8 тис. грн, обліковується на субрахунку 1216 «Інші нематеріальні активи», що призвело до завищення вартості нематеріальних активів з одночасним заниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій (у тому числі акції та інші форми участі в капіталі у сумі 26,8 тис. грн), і як наслідок, до викривлення консолідованої фінансової звітності станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на 01.07.2021.

Відповідно до сертифікату акцій, емітентом є Відкрите акціонерне товариство «Банк Народний капітал» (ЄДРПОУ 20026740), яке за інформацією, розміщеною в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на сайті Міністерства юстиції України від 21.12.2020 (номер запису: 1000731110032013795), ліквідовано. У зв'язку з цим зазначений сертифікат акцій, через відсутність його потенціалу корисності та ймовірності отримання економічних вигід, не відповідає критеріям визнання, передбаченим Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 133 «Фінансові інвестиції», затвердженим наказом Мінфіну від 18.05.2012 № 568, зареєстрованим в Мін'юсті 06.06.2012 за № 901/21213, та підлягає списанню з балансу Укрдержфонду.

4.2.5. Внаслідок недотримання підпункту 1.6 пункту 1 розділу VII Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010

№ 1202, зареєстрованим в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1017/18312 (далі – НП(С)БО 121 «Основні засоби»), абзацу четвертого розділу IV пункту 2 Порядку № 307 занижено на 92,2 тис. грн суму у рядку 2850 «Амортизація» (за звітний період) розділу IV Звіту про фінансові результати за 2020 рік, яка відображена у розділі I «Основні засоби» Приміток до річної фінансової звітності за 2020 рік за звітний період у складі нарахованого зносу за минулі періоди, що призвело до викривлення консолідованої фінансової звітності.

4.2.6. Недотримання дирекцією Укрдержфонду вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», НП(С)БО 121 «Основні засоби», НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи», Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1019/18314, у частині розкриття у Примітках до річної фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) інформації, що містить додатковий аналіз статей звітності, а саме нефінансових активів, з метою забезпечення її зрозумілості та доречності, призвело до викривлення інформації у групах нефінансових активів, а саме:

у розділі I «Основні засоби» не відображено суми малоцінних необоротних матеріальних активів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. суми їх зносу 154,8 тис. грн), вибуття за звітний рік – 154,6 тис. грн (у т. ч. знос 77,3 тис. грн), залишок станом на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. знос – 81,8 тис. гривень); одночасно завищені суми інших основних засобів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. знос – 154,8 тис. грн), вибуття – 154,6 тис. грн (знос не відображено), на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. 154,8 тис. гривень). Допущено заниження суми у рядку «Машини та обладнання» накопиченого зносу при вибутті – на 15,0 тис. грн; зносу станом на 01.01.2021 – 73,0 тис. грн; не відображено суми 92,2 тис. грн нарахованої амортизації за рік, у т. ч. машини та обладнання 88,0 тис. грн, малоцінні необоротні матеріальні активи – 4,2 тис. гривень;

у розділі II «Нематеріальні активи» допущено завищення суми вибуття та надходження за звітний період активів у сумі 2,0 тис. грн, у зв'язку з подвійними проводками при внутрішньому переміщенні в межах дирекції Укрдержфонду;

у розділі III «Капітальні інвестиції» допущено завищення на кінець року сум капітальних інвестицій в основні засоби на 213,8 тис. грн та капітальних інвестицій в інші необоротні матеріальні активи на 60,2 тис. грн; одночасно занижено капітальні інвестиції в нематеріальні активи на 274,0 тис. гривень;

у розділі IV «Виробничі запаси» допущено завищення надходження та вибуття запасних частин, малоцінних та швидкозношуваних предметів, інших виробничих запасів на 15,4 тис. грн, 0,7 тис. грн та 12,7 тис. грн відповідно.

4.3. Облік розрахунків з фермерськими господарствами з надання фінансової підтримки на поворотній основі та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення у 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфондом здійснювався з недотриманням відповідних національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі та чинних нормативно-правових актів.

4.3.1. З недотриманням вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», пункту 1 розділу II Порядку № 307, Порядку застосування Плану рахунків:

- у Балансі станом на 01.01.2021 занижено довгострокову дебіторську заборгованість у сумі 2 665,2 тис. грн та завищено поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами – 1 128,7 тис. грн; іншу поточну дебіторську заборгованість – 17,5 тис. гривень. Заборгованість у сумі 1 519,0 тис. грн у Балансі станом на 01.01.2021 взагалі не відображалась, а обліковувалась як списана на позабалансовому рахунку;

- у Балансі станом на 01.07.2021:

занижено довгострокову дебіторську заборгованість на 361,5 тис. грн та одночасно завищено поточну (за наданими кредитами) та іншу дебіторську заборгованість на 344,0 тис. грн і 17,5 тис. грн відповідно;

не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у сумі 20 895,3 тис. грн та одночасно завищено довгострокові, поточні зобов'язання за кредитами та інші поточні зобов'язання на 20 533,8 тис. грн; 344,0 тис. грн; 17,5 тис. грн, відповідно.

4.3.2. З недотриманням вимог пункту 7.2 розділу XI НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Порядку застосування Плану рахунків регіональними відділеннями Укрдержфонду у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) у розділі XIII «Розшифрування позабалансових рахунків» завищено списану дебіторську заборгованість розпорядників бюджетних коштів на суму 1 549,6 тис. грн (станом на 01.01.2020) та 1 519,0 тис. грн (станом на 01.01.2021).

4.3.3. З недотриманням Порядку застосування Плану рахунків Укрдержфондом та регіональними відділеннями не відображено на рахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядниками бюджетних коштів» вартість заставного майна станом на 01.07.2021 у сумі 760 184,9 тис. гривень.

4.3.4. З недотриманням пункту 4 розділу III Порядку № 44 дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) станом на 01.07.2021, а саме: за КПКВК 1201200 завищено суми простроченої заборгованості за загальним фондом на 392,8 тис. грн, за спеціальним – 416,0 тис. гривень.

4.3.5. Надання у 2020 році Укрдержфондом фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам за КПКВК 1201200 здійснювалось з порушенням вимог чинного законодавства, зокрема всупереч вимогам:

пункту 6 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1102 (далі –

Порядок № 1102) надано фінансову підтримку ФГ «Георгос» у сумі 500 тис. грн, з недостатнім обсягом забезпечення виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів (вартість заставного майна згідно з договором застави від 01.10.2019 становить 498,1 тис. грн);

пункту 11 Порядку № 1102 не здійснено своєчасного звітування фермерськими господарствами про цільове використання фінансової підтримки, а саме: у тримісячній строк після надходження коштів – 24 фермерськими господарствами на суму 4 931,5 тис. грн; не прозвітовано взагалі – 8 фермерськими господарствами – 1 267,2 тис. грн;

пункту 13 Порядку № 1102 Укрдержфондом не забезпечено своєчасного перерахування протягом двох робочих днів повернених коштів фінансової підтримки до державного бюджету у сумі 34 675,5 тис. грн у 2020 році та 3882,0 тис. грн у I півріччі 2021 року. Прострочення терміну становило від 1 до 16 робочих днів.

4.4. Облік розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог частини п'ятої статті 9 Закону № 996, внаслідок чого кредиторська заборгованість у сумі 35,1 тис. грн, яка обліковувалась на початок 2020 року як несплачена субсидія фермерському господарству і не погашена протягом року у зв'язку з його ліквідацією та не списувалась у зв'язку з тим, що строк позовної давності відповідно до Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV (далі – Цивільний кодекс України) не настав, у фінансовій звітності у Балансі (форма № 1-дс) на кінець 2020 року не відображена. Не відображена ця заборгованість і у звітності за I півріччя 2021 року. Як наслідок, валюта балансу занижена на 35,1 тис. грн станом на 01.01.2021 та 01.07.2021.

4.5. З недотриманням пункту 4 Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затвердженої наказом Мінфіну від 13.03.1998 № 59, зареєстрованим в Мін'юсті 31.03.1998 за № 218/2658, Укрдержфондом не забезпечено працівників коштами для здійснення поточних витрат під час 19 службових відряджень (авансом), у результаті витрати на загальну суму 4,6 тис. грн (2020 рік, 16 звітів – 4,2 тис. грн, I півріччя 2021 року, 3 звіти – 0,4 тис. грн) відшкодовувались після затвердження звітів про використання коштів.

4.6. Унаслідок прийняття Укрдержфондом незаконних управлінських рішень Державному бюджету України завдано збитків у сумі 240,4 тис. гривень. У 2020 році та у I півріччі 2021 року за загальним фондом за КПКВК 1201270 Головним управлінням Державної казначейської служби України у м. Києві було здійснене безспірне списання коштів на користь колишніх працівників Укрдержфонду за час затримки розрахунку при звільненні, на підставі виконавчих листів Шевченківського районного суду м. Києва від 27.07.2020 по справі № 761/15423/16- ц та від 13.10.2017 по справі № 761/15488/16-ц, у загальній сумі 240,4 тис. грн (2020 рік – 235,2 тис. грн, I півріччя 202 року – 5,2 тис. гривень). Відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (частина перша статті 6)

кошти, виплачені за рішенням суду про стягнення коштів, вважаються збитками державного бюджету.

4.7. У 2020 році Укрдержфонд як розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня на підставі договору з Міністерством розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон) як головним розпорядником бюджетних коштів від 19.06.2020 № 36-57/2020 про делегування повноважень на виконання бюджетної програми КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» виконував зазначену програму в частині реалізації проєкту: «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» (далі – Проєкт).

Основною метою Проєкту є проведення дистанційного навчання з організації та ведення різних видів бізнесу, що забезпечать диверсифікацію сільськогосподарського виробництва і стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості. Відповідно до бюджету Проєкту обсяг коштів для його реалізації становить 14 172,6 тис. грн, джерелами фінансування є кошти державного бюджету, отримані від Європейського Союзу (12 500,0 тис. грн), та власні кошти (1 672,6 тис. гривень). Орієнтовна тривалість Проєкту 30 місяців.

Через внесення Мінрегіоном за результатами засідання Конкурсної комісії з відбору проєктів регіонального розвитку (протокол засідання від 10.02.2021) зазначеного Проєкту до переліку проєктів, яким відмовлено у продовженні термінів реалізації та які не рекомендовано до фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від ЄС, Проєкт є нереалізованим та незавершеним.

На реалізацію Проєкту у 2019–2020 роках використано кошти державного бюджету у сумі 5 865,1 тис. грн (2019 рік – 2 705,4 тис. грн; 2020 рік – 3 159,7 тис. грн), або 46,9 відс. обсягу коштів, передбаченого Проєктом.

4.7.1. З недотриманням умов Проєкту, відповідно до якого передбачено оплату праці менеджера Проєкту та трьох спеціалістів, один з яких ІТ-спеціаліст, керівником Укрдержфонду прийнято рішення щодо розподілу фонду на оплату праці, передбаченого Проєктом, та здійснено виплати заробітної плати 9 спеціалістам, серед яких ІТ-спеціаліста взагалі не було. Відповідно до розрахунково-платіжних відомостей за липень–грудень 2020 року 9 працівникам Укрдержфонду нараховано та виплачено «доплату за проєкт» у сумі 468,0 тис. гривень. При цьому в Укрдержфонді поєднання працівниками виконання завдань з реалізації Проєкту і обов'язків, визначених посадовими інструкціями, в обліку використання робочого часу не відображено, тобто виплати здійснювались без урахування фактично відпрацьованого часу.

4.7.2. Унаслідок прийняття Укрдержфондом в особі генерального директора рішення про укладання договору з ФОП від 22.12.2020 № 37-п із надання послуг щодо передислокації офісу (вартістю 45,1 тис. грн) та його оплати у повному обсязі (платіжні доручення від 24.12.2020 № 247, № 248), за відсутності будь-яких юридично закріплених гарантій користування

приміщенням у подальшому, призвело до його втрати та неекономного використання бюджетних коштів за надані послуги у розмірі 45,1 тис. гривень.

4.7.3. Укредержфондом укладено договір у формі договору про надання послуг коворкінгу, що відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України є удаваним правочином, оскільки має ознаки договору прихованої оренди, що призвело до непродуктивного використання бюджетних коштів у розмірі 49,9 тис. грн, замість 1 гривні на рік для бюджетних організацій, як це передбачено Методикою розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786, у разі укладання договору оренди.

5. При плануванні видатків Укредержфондом в окремих випадках не дотримано вимог пункту 22 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, у зв'язку з чим до проєктів кошторисів включено показники видатків бюджету, не обґрунтованих відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізованих за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю, а саме: 778,1 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 1201150 за напрямом фінансової підтримки розвитку фермерських господарств «Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) для фермерських господарств (крім новостворених) за жовтень – листопад 2019 року»; 3 268,2 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 1201270; 667,2 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 2751270; 4 292,3 тис. грн – у 2021 році за КПКВК 2801310».

6. З недотриманням пункту 5 Рекомендацій Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» юридичною службою Укредержфонду не здійснювався аналіз стану претензійної та позовної роботи за 2020 рік та I півріччя 2021 року і не викладалися письмово його результати з наведенням відповідних цифр.

7. У 2020 році та I півріччі 2021 року в Укредержфонді діяло Положення про облікову політику, затверджене наказом Укредержфонду від 05.05.2017 № 28, яке всупереч вимогам Закону № 996 (частина п'ята статті 8) не погоджене з Міністерством аграрної політики та продовольства України та містить посилання на низку нормативно-правових актів з ведення бухгалтерського обліку, які втратили чинність.

Крім того, відсутність в обліковій політиці Укредержфонду опису господарських операцій з надання та повернення кредитів фермерськими господарствами призвела до невірної застосування Укредержфондом субрахунків для відображення дебіторської та кредиторської заборгованості в регістрах синтетичного обліку та у фінансовій звітності. Отже, на сьогодні існує необхідність удосконалення облікової політики Укредержфонду.

8. Організація і здійснення внутрішнього контролю Укредержфондом у 2020 році та I півріччі 2021 року проводилися з недотриманням вимог

Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади), та без урахування Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995, що в умовах відсутності підрозділу внутрішнього аудиту посилювало ризики незабезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності.

8.1. Внутрішні документи, спрямовані на забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю (внутрішнє середовище, управління ризиками, заходи контролю, інформація та комунікація, моніторинг), керівником Укрдержфонду не розроблялись та не затверджувались, що свідчить про неврахування вимог Основних засад (пункт 6).

8.2. У 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфонд застосовував такі процедури внутрішнього контролю, як авторизація та інвентаризація. Однак з недотриманням підпункту 3 пункту 8 Основних засад внутрішніми документами Укрдержфонду не врегульоване питання здійснення заходів контролю, а саме – встановлення процедури авторизації.

8.3. Процедура внутрішнього контролю «Інвентаризація» не забезпечує повноту відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності усіх активів та зобов'язань установи. Зокрема, з недотриманням вимог пункту 7 розділу III Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Мін'юсті 30.10.2014 за № 1365/26142, (далі – Положення № 879), при проведенні інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості Укрдержфондом не здійснено звірку документів і записів у реєстрах обліку і перевірку обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках при оформленні актів інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами, та не надіслано усім дебіторам виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості.

Як наслідок, при відображенні результатів інвентаризації Укрдержфондом зазначено у протоколах інвентаризаційної комісії та актах інвентаризації недостовірну інформацію щодо дебіторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам у сумі 63 895,5 тис. грн, замість суми, яка фактично обліковується Укрдержфондом станом на 01.11.2020 (281 315,0 тис. грн), та кредиторської заборгованості у сумі 348 821,9 тис. грн (фактично обліковується станом на 01.11.2020 – 284 926,5 тис. гривень).

Крім того, Укрдержфондом не складено довідки про дебіторську і кредиторську заборгованості, щодо яких строк позовної давності минув, із зазначенням найменування і місцезнаходження таких дебіторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості, яка додається до акта інвентаризації

розрахунків. Зазначене свідчить про формальний підхід Укрдержфонду при проведенні інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами.

З недотриманням пункту 18 розділу II Положення № 879 в інвентаризаційних описах запасів та необоротних активів відсутні підписи матеріально відповідальної особи. Також відсутня інформація про матеріально відповідальну особу у графі 3 протоколів інвентаризаційної комісії, графі 5 звіряльної відомості результатів інвентаризації запасів та у графі 5 звіряльної відомості результатів інвентаризації необоротних активів.

Спостереженням за проведенням інвентаризації комісією встановлено розбіжність, а саме облік програмного забезпечення (програмний відеомікшер vMix BASIC HD) у складі малоцінних необоротних матеріальних активів, що призвело до викривлення фінансової звітності та завищення валюти балансу у сумі 3,9 тис. гривень. Проте інвентаризаційна комісія Укрдержфонду не скористалась правом додати до протоколу інформацію, що є суттєвою для прийняття рішень щодо визнання і оцінки активів і зобов'язань та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності (пункт 1 розділу IV Положення № 879). Виявлена розбіжність у протоколі інвентаризаційною комісією Укрдержфонду не відображена.

8.4. В Укрдержфонді відсутній підрозділ внутрішнього аудиту. В таких умовах керівництво Укрдержфонду позбавлене можливості отримання об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення, удосконалення системи управління, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності Укрдержфонду.

9. Організаційна структура Укрдержфонду за функціональністю штатного персоналу, зокрема у її регіональних відділеннях, є затратною для державного бюджету та потребує удосконалення. Так, у 24 регіональних відділеннях Укрдержфонду штатна чисельність (директор, головний бухгалтер, заступник директора або головний спеціаліст) займає 70 відс. загальної штатної чисельності Укрдержфонду. При цьому діяльність регіональних відділень зведена лише до збору заявок, підтвердних документів та формування реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки.

Перегляду потребують і надані Укрдержфонду функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, так як, зокрема, функція щодо надання кредитів фермерським господарствам є більш властивою банківським установам.

10. Аудитом, проведеним в регіональних відділеннях Укрдержфонду, встановлено, що через недоліки внутрішнього контролю та неналежне організаційне забезпечення ведення бухгалтерського обліку, регіональними відділеннями Укрдержфонду допущено: недотримання вимог законодавства при плануванні та затвердженні видатків державного бюджету у сумі 2 525,6 тис. грн; незабезпечення правильності та своєчасності відображення в бухгалтерському обліку, бюджетній та фінансовій звітності фінансово-

господарських операцій – 8 726,3 тис. грн; допущено ризики втрат коштів державного бюджету – 684,7 тис. грн; інші порушення та недоліки – 2 231,5 тис. гривень.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств затвердити.

2. Звіт про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

3. Відомості про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств у формі рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати доручити:

Міністерству аграрної політики та продовольства України розробити пропозиції щодо удосконалення актів законодавства, проекти яких внести на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема щодо:

удосконалення структури Укрдержфонду, у тому числі шляхом оптимізації його діяльності як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств;

передання функцій, у тому числі щодо надання кредитів фермерським господарствам, банківським установам державного сектору;

Міністерству розвитку громад та територій України розглянути питання доцільності продовження фінансування проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» до його повної реалізації.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Міністерству аграрної політики та продовольства України** як головному розпоряднику коштів державного бюджету та **Українському державному фонду підтримки фермерських господарств** і рекомендувати:

Міністерству аграрної політики та продовольства України:

розробити пропозиції щодо удосконалення актів законодавства, проекти яких внести на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема щодо:

- удосконалення структури Укрдержфонду, у тому числі шляхом оптимізації його діяльності як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств;

- передання функцій, у тому числі щодо надання кредитів фермерським господарствам, банківським установам державного сектору;

забезпечити здійснення належного внутрішнього контролю за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня і витрачанням ними бюджетних коштів;

забезпечити усунення Українським державним фондом підтримки фермерських господарств виявлених аудитом порушень і недоліків.

Українському державному фонду підтримки фермерських господарств рекомендувати **вжити заходів щодо:**

розроблення та подання на затвердження Міністерству аграрної політики та продовольства України нової структури Укрдержфонду у зв'язку із зміною уповноваженого органу управління та перепідпорядкуванням Укрдержфонду;

розроблення нового або внесення змін до діючого Положення про облікову політику, затвердженого наказом Укрдержфонду від 05.05.2017 № 28, з урахуванням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема визначити в обліковій політиці установи організацію обліку господарських операцій з надання та повернення фінансової підтримки фермерським господарствам, і подати його на погодження Міністерству аграрної політики та продовольства України відповідно до вимог Закону № 996 (частина п'ята статті 8);

- проведення суцільної інвентаризації, яка повинна охопити всі активи установи, незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, що перебувають на модернізації, у ремонті, незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать Укрдержфонду, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, інші активи;

- забезпечення:

дотримання вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та урахування Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995;

обліку вартості заставного майна, визначеного договорами застави, з метою належного обліку гарантій та забезпечень Укрдержфонду;

належного обліку довгострокової дебіторської заборгованості та поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями відповідно до вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Порядку застосування Плану рахунків, Порядку № 307;

достовірності даних щодо простроченої дебіторської заборгованості у Примітках до річної фінансової звітності та у звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1);

звіряння сум з простроченим терміном за наданими кредитами з даними бухгалтерського обліку для правильного відображення цієї заборгованості у фінансовій та бюджетній звітності;

належного обліку надходження та витрачання коштів державного бюджету для надання фермерським господарствам бюджетних субсидій;

проведення аналізу стану претензійної та позовної роботи з викладанням письмово його результатів з наведенням відповідних цифр згідно з рекомендаціями

Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації»;

розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності, та забезпечення належного заповнення форм фінансової звітності (зокрема форми № 1-дс «Баланс», форми № 2-дс «Звіт про фінансові результати» та форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності») Укрдержфонду згідно з вимогами Закону № 996 і відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі та посилення заходів внутрішнього контролю, передбачених Основними засадами;

проведення інвентаризації комп'ютерних програм на відповідність критеріям визнання і оцінки, за результатами якої, у разі невідповідності комп'ютерних програм критеріям визнання активом, списати їх з балансу відповідно до вимог НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи» та з урахуванням Методичних рекомендацій з обліку нематеріальних активів;

списання сертифікату акцій UA1011281003 з балансу Укрдержфонду у зв'язку з його невідповідністю критеріям визнання;

відображення господарських операцій з внутрівідомчого переміщення нефінансових активів в меморіальному ордері № 9 відповідно до вимог Порядку № 755;

приведення форм облікових реєстрів в програмі «UA–Бюджет» у відповідність із формами, затвердженими наказом Мінфіну від 08.09.2017 № 755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання», зареєстрованим в Мін'юсті 20.11.2017 за № 1416/31284;

належних заходів внутрішнього контролю при здійсненні розрахунків з оплати праці згідно з чинним законодавством;

придбання пального шляхом укладання договорів із застосуванням процедур закупівель згідно з нормами чинного законодавства та припинення практики відшкодування витрат на придбання бензину підзвітним особам;

працівників коштами для здійснення поточних витрат під час службового відрядження (авансом) та посилення внутрішнього контролю за складанням та затвердженням звітів про використання коштів, виданих на відрядження;

усунення виявлених аудитом порушень і недоліків, а також запобігання їм надалі;

- інформування у встановленому законодавством порядку Рахункової палати про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

5. Звіт та рішення Рахункової палати надіслати Вінницькому, Київському, Львівському, Одеському відділенням Укрдержфонду та рекомендувати розглянути результати аудиту і вжити невідкладних заходів для усунення виявлених порушень.

6. Звіт та рішення Рахункової палати надіслати Державній казначейській службі України в порядку інформування.

7. Оприлюднити рішення Рахункової палати і Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

8. Забезпечити надання Верховній Раді України інформації про стан виконання об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів з дня отримання такої інформації від об'єктів контролю.

9. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Богуна В. П.

Т. в. п. Голови Рахункової палати

А. В. Майснер